

היום נלמד בעזרת ה':

מועד קטן דף כ

(המשך מעמוד קודם)

למדנו אתמול: בעא מיניה אביי מרבה: הקובר מתו ברגל שאין ימי הרגל עולים לו למנין שבעה, אבל האם עולים לו למנין שלושים? א"ל לא.

איתיביה: הקובר את מתו שני ימים לפני הרגל - הרגל לא מפסיק את האבלות, ולכן הוא צריך להשלים לאחר הרגל חמישה ימי אבלות, כי ברגל הוא לא נהג מנהגי אבלות (ונחלקו הראשונים האם דברים שבצנעה נוהגים ברגל). אמנם מנחמים אותו במשך ימי הרגל, ולכן לאחר הרגל אין רבים מתעסקים עמו לנחמו. וימי האבלות שלאחר הרגל קלים יותר, ומותר לאחרים לעשות את מלאכתו, ולעבדיו לעשות לו מלאכה בצנעה בתוך ביתו.

אם קברו שלושה ימים לפני סוף הרגל - משלים לאחר הרגל שבעה ימי אבלות, אמנם רק ארבעה מתוכם לניחום אבלים, שהרי ניחמוהו כבר שלושה ימים ברגל. הברייתא מסיימת 'ורגל עולה לו' - למנין שלושים. לכאורה כוונת הברייתא לסיפא דהיינו במקרה שקברו בתוך הרגל שהרגל עולה לו למנין שלושים, וקשה על רבה?

הגמרא דוחה. הכוונה לרישא דהיינו במקרה שקברו שני ימים לפני הרגל, אז הרגל עולה למנין שלושים כיון שכבר התחילה האבלות לפני הרגל.

כי אתא רבין... אפילו קברו ברגל: הרגל עולה למנין שלושים.

הן דברי ב"ש: כלומר מחלוקת רבי אליעזר וחכמים תלויה במחלוקת ב"ש וב"ה: האם רגל דוחה אבלות רק אם נהג באבלות מינימום שלושה ימים קודם לרגל, או שמספיק אפילו שעה אחת קודם לרגל. (וכל התנאים הנ"ל הסוברים שלושה ימים קודם לרגל, יסברו שלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה - ריטב"א).

סורא דפרת: עיר סורא היושבת על יד נהר פרת.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אקילעא: הם ישבו בכניסה לביתו של רבי יצחק בן אלעזר, ומתוך דבריהם יצאה המימרא הבאה.

ההוא מיבעיא ליה לכדריש לקיש: כלומר באמת 'אבלות' שנקראת 'חג' כמו חג עצרת - היא לענין שמועה רחוקה (מי ששמע שמתו קרוביו לאחר שלושים יום מזמן פטירתם) שאבלות נוהגת בה רק יום אחד כחג עצרת. אבל בשמועה קרובה - אבלות נוהגת שבעה כשאר החגים שהם שבעה ימים.

רב חנינא אתיא ליה: הגיעה אליו שמועה ממקום הנקרא 'בי חוזאי' שמת אביו, והיתה זו שמועה רחוקה.

בחמישה מתי מצוה: כלומר אבלות רחוקה נוהגת רק יום אחד בחמישה קרובים (בן בת אח אחות אישה), חוץ מאב ואם שבהם נוהגת שבעה ושלושים?
א"ל רבא לרבי נתן בר אמי: דברים אלו זו דעת יחיד, אך אנו פוסקים כרבי עקיבא שלא חילק בין הקרובים ותמיד נוהגים רק יום אחד בשמועה רחוקה. ורבא מביא לראייה ברייתא הסוברת שבאב ואם נוהגים שבעה ושלושים בשמו של התנא אלישע בן אבויה, והיינו שלא כדעת רבי עקיבא.

וכשמת בנו של רבי אחייה: לדעת תנא זה יושבים שבעה ושלושים גם על שמועה רחוקה של שאר הקרובים.

רב בר אחוה: רב היה בן אחיו של רבי חייא וגם בן אחותו (= רב היה בנו של 'אייבו' שהיה אחיו של רבי חייא מן האב, וכן רב היה בנה של 'אימא' שהיתה אחותו של רבי חייא מן האם. **ראה תרשים בעמ' 5**).

כשעלה רב מבבל לארץ ישראל שאל אותו רבי חייא (שהיה גר בארץ ישראל) - האם אביך (= אייבו) חי? ענה לו רב - אימא חיה? כלומר עד שאתה שואל אותי על אבי שאל אותי על אימי. שאל אותו רבי חייא - האם אימא חיה? ענה לו רב - אייבו חי? מכך הבין רבי חייא שאחיו ואחותו נפטרו. (רב אמר לו ברמז כדי לא להוציא בשורה רעה מפיו). אמר רבי חייא לשמשו - חלוץ לי את הנעליים כיון שאני אבל, והולך בגדי לבית המרחץ. מהנהגת רבי חייא למדנו 3 הלכות: 1. אבל אסור בנעילת הסנדל. 2. ב'שמועה רחוקה' נוהגים אבלות רק יום אחד. 3. מקצת היום ככולו, כלומר שאינו צריך לשבת באבילות כל אותו היום, שהרי הוא הלך אח"כ לבית המרחץ, אלא די שיושב שעה אחת.

אמר רבי יוסי בר אבין: שמע שמועה (= שמת אחד מקרוביו) בתוך הרגל ועדיין לא עברו שלושים יום, ובמוצאי הרגל היא כבר נעשתה 'שמועה רחוקה' - שעברו יותר משלושים יום, הרי זה כאילו לא שמע עד סוף הרגל ונהוג אבלות רק יום אחד כדין 'שמועה רחוקה'.

שמע שמועה קרובה בשבת: כגון ששבת היה יום ל' ובמוצ"ש זוהי כבר שמועה רחוקה.

הגמרא מסתפקת האם השומע שמועה רחוקה **קורע או אינו קורע?**

נחלקו בזה רבי מני ורבי חנינא. רבי מני הסובר שלא קורע מקשה על רבי חנינא איך יתכן שיש דין לקרוע במקרה שלא צריך לשבת שבעה.

הגמרא מקשה על רבי מני: **ולא?** כלומר וכי אין קריעה ללא שבעה? והרי מי שאין לו חלוק לקרוע (= *כגון שבגדיו קרועים. ויש מפרשים שאין לו חלוק, ולשיטתם הקריעה היא רק בחלוק ולא בבגד*) אם נזדמן לו חלוק בתוך השבעה קורע, אבל אם נזדמן לו חלוק לאחר השבעה אינו קורע, וענה על כך רבי זירא שדין זה נאמר רק על חמשה מתי מצווה (= אחיו, אחותו הבתולה, בנו, בתו, אשתו), אבל על אביו ואמו קורע והולך אפילו לאחר שבעה. מוכח שיש קריעה גם ללא שבעה!

תירוץ: הקריעה שרבי זירא מדבר עליה היא קריעה לכבוד אביו ואמו ולא מצד חיוב קריעה, אבל באמת אין קריעה ללא שבעה.

ת"ר: כל האמור בפרשת 'אמור' שכהן מיטמא להם במותם (= אף שלכהן אסור להיטמא למת, יש מתים שמצווה עליו להיטמא להם, והתורה בפרשת אמור מפרטת מי הם), לאבל יש חיוב להתאבל עליהם. הגמרא מפרטת מי הם: אשתו, אביו ואמו, אחיו מאביו, ואחותו (הבתולה) מאביו, בנו ובתו. *(והם נקראים 'שבעת הקרובים').*

הוסיפו עליהן: חכמים הוסיפו קרובים נוספים שהאבל מתאבל עליהם למרות שאין הכהן נטמא להם. ואלו הם: אחיו ואחותו הבתולה מאמו, ואחותו הנשואה בין שהיא אחותו מאביו ובין שהיא אחותו מאמו. (= *הכהן נטמא רק לאחיו ואחותו מן האב, ואף לאחותו מן האב רק כשהיא בתולה, חכמים הוסיפו שצריך להתאבל אפילו על אחותו הנשואה מן האם שיש בה שני צדדים להקל - 1. אחותו מן האם. 2. נשואה).*

וכשם שמתאבל עליהם (= על שבעת הקרובים) כך מתאבל על שניים שלהם: כלומר רבן הוסיפו חובת אבלות גם על הקרובים של שבעת הקרובים, והם: אבי אביו, בן בנו, בן בתו, בן אחותו. דברי רבי עקיבא.

רשב"א אומר: מתאבל רק על בן בנו ואבי אביו.

חכמים אומרים: הוא מתאבל עם אביו כשאביו מתאבל על אבא שלו שמת, ונמצא שהוא מתאבל על אבי אביו, וכן הוא מתאבל עם בנו כשבנו מתאבל על הבן שלו שמת, ונמצא שמתאבל על בן בנו.

ההבדל בין חכמים לתנא קמא (= רבי עקיבא): שלדעת ר"ע הוא חייב להתאבל על השניים שלהם גם כשלא נמצא אתם באותו בית (כגון שאביו מתאבל על אבא שלו בבית אחר), אבל לשיטת חכמים הוא חייב באבלות רק כשהוא יושב אתם באותו בית (כגון שאביו מתאבל על אבא שלו והוא נמצא אתו באותו בית), וזה משום כבודו של האבל.

באפה נהוג אבילותא: כשאשתך אבילה תנהג בפניה אבילות, לפי ש'כל המתאבל עליו מתאבל עמו', אבל שלא בפניה אינך צריך לנהוג אבילות.

למר עוקבא נפטר בן חמיו, חשב לשבת עליו שבעה ושלושים, נכנס אליו רב הונא ואמר לו - 'סעודת אבלים אתה רוצה לאכול?' מה שאמרו שצריך לנהוג אבילות לכבוד אשתו זה רק כשמתו הוריה שהם חמיו וחמותו, אבל לא כשמתו שאר קרוביה.

קשיין אהדדי: שבברייתא הראשונה כתוב שכופה מיטתו, ובברייתא השניה כתוב שמצעת לו מיטתו, אלא בהכרח שהברייתא הראשונה עוסקת כשמתו חמיו וחמותו וגם הוא חייב להתאבל עם אשתו ולכפות את מיטתו, והברייתא השניה עוסקת כשאשתו מתאבלת על שאר קרוביה ולכן היא מצעת לו מיטתו כיון שאינו חייב להתאבל עמה. ומכאן הוכחה לדברי רב הונא לעיל.

